

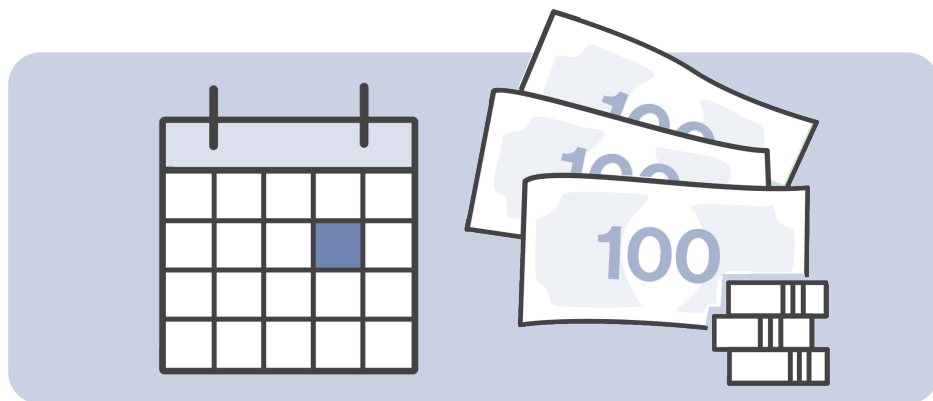
Ojämsställda småbarnsår syns i socialförsäkringen

En kvinna som fyller 40 år har i genomsnitt fått dubbelt så mycket ersättning från socialförsäkringen som en man i samma ålder. Främst beror det på att kvinnor tar ett större ansvar för barn, till exempel tar de längre föräldraledighet och får en större del av barnbidraget. Det beror också på att det är tre gånger så hög risk för kvinnor som för män i dessa åldrar att bli sjuk-skrivna på grund av stressrelaterade diagnoser.

Kvinnor i alla åldrar får mer ersättning från socialförsäkringen än män. Kvinnorna får som högst ersättning när de är mellan 31 och 40 år, i genomsnitt 55 000 kr per år. Under en 25-årsperiod – när de är mellan 26 och 50 år – får kvinnor nästan dubbelt så mycket ersättning som män. Se figuren överst på nästa sida.

Upp till 40 års ålder får kvinnor mer än dubbelt så mycket ersättning som män i form av sådana ersättningar vars syfte är att fördela inkomster över livscykeln (livscykelomfördelning), vilket i den här analysen främst är ersättningar och bidrag för föräldrar. Kvinnor tar del av nästan dubbelt så mycket från försäkringar som ska täcka inkomstbortfall när man tillfälligt inte kan jobba (inkomsttrygghet).

Skillnaderna mellan kvinnor och män är inte så stora för ersättningar vars syfte är att ge ett grundskydd (grundtrygghet). Sådana ersättningar är till exempel de som riktas till personer med funktionsnedsättningar eller föräldrar till barn med funktionsnedsättning.

Korta analyser 2025:3

Försäkringskassan
Avdelningen för ledningsstöd
och analys

Korta analyser är en rapportserie från Försäkringskassan som presenterar aktuell statistik och analys i ett kort format. I slutet av rapporten finns länkar om du vill läsa mer.

FK-nr: 116-48

Mål för socialförsäkringen

I analysen skiljer vi på tre olika syften med socialförsäkringen.

Livscykelomfördelning

Omfördelning av inkomster från delar av livet då individer förväntas ha arbetsförmåga till barn- och ålderdom. Hit kan vi räkna både ålderspensioner (ej med i denna analys) och ersättningar riktade till barnfamiljer, t.ex. barnbidrag.

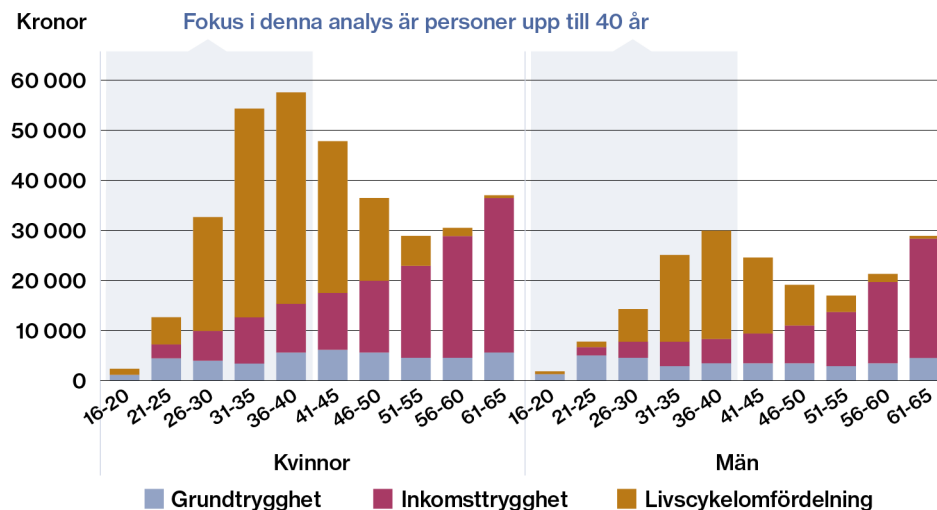
Inkomsttrygghet

Säkring av en del av inkomsten för en person som normalt har en arbetsinkomst, även under perioder då hen inte kan upprätthålla den, till exempel på grund av sjukdom (sjukpenning).

Grundtrygghet

En grundläggande trygghet till grupper som kanske aldrig kommer att ha förmågan att försörja sig helt genom eget arbete, till exempel vid funktionsnedsättning.

Genomsnittligt utbetalt belopp per individ i befolkningen fördelat på ålder och kön, 2024

Pensionsgrundande inkomst

Den pensionsgrundande inkomsten fastställs utifrån uppgifterna i inkomst-deklarationen. Det mått som vi använt här inkluderar inkomst av anställning och annat förvärvsarbete, men transfereringar från socialförsäkringen eller från a-kassa ingår inte.

Ersättningarna från socialförsäkringen påverkar kvinnors pensioner mer

Om man summerar ihop de belopp som betalats ut har en kvinna som fyller 40 år i genomsnitt fått 800 000 kronor från socialförsäkringen, medan en man i samma ålder har fått knappt 400 000 kronor. Att kvinnor får mer ersättning från socialförsäkringen avspeglas i att de har lägre ersättning från förvärvsarbete än män. En kvinna som fyller 40 år har i genomsnitt tjänat 5 miljoner kronor medan en man i genomsnitt tjänat strax över 6,5 miljoner kronor.

Utbetalningarna från socialförsäkringen utgör alltså en betydligt högre andel av kvinnors inkomster, och är därmed även en större andel av underlaget för deras pensioner. Utbetalningarna från socialförsäkringen i förhållande till inkomsterna från arbete är högre för kvinnor än för män i alla åldrar över 20 år. För personer mellan 31 och 35 år är de nästan tre gånger högre för kvinnor än för män.

Genomsnittlig förvärvsinkomst och utbetalt belopp från socialförsäkringen fram till 40 års ålder

	Kvinna	Man
Lön från anställning och förvärvsarbete	5 010 000	6 560 000
Totala utbetalningar från socialförsäkringen*	800 000	390 000
Varav:		
Grundtrygghet	100 000	90 000
Inkomsttrygghet	140 000	70 000
Livscykelomfördelning	560 000	230 000

* För de 11 ersättningar som analyseras här

Studier, arbete, föräldraskap, hälsa och bostad: skillnader och likheter för män och kvinnor

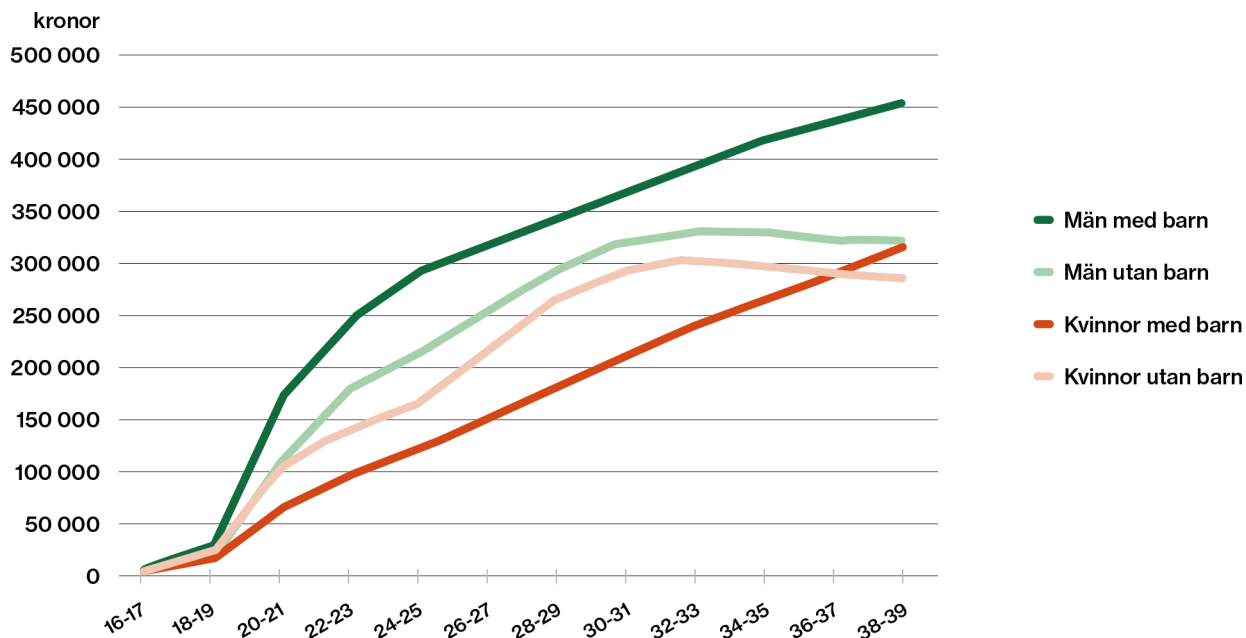
För att bättre förstå varför män och kvinnor använder socialförsäkringen på olika sätt är det viktigt att undersöka vilka skillnader som finns i mäns och kvinnors livsvillkor. Det är viktigt både i de åldrar när utbetalningarna till kvinnor är som störst och bland unga vuxna. Den här analysen kan inte ge en heltäckande bild men gör några nedslag.

För det första studerar kvinnor oftare vidare än män och kommer därmed ofta ut i arbetslivet senare. Läsåret 2022/2023 var 64 procent av de som examinerades vid svenska universitet och högskolor kvinnor.¹

Till skillnad mot hur det ser ut i många andra EU-länder är unga kvinnor i Sverige lika ofta sysselsatta som unga män.² Men redan vid 20-årsåldern är männens förvärvsinkomst högre än kvinnornas. Skillnaderna är som mest påtagliga för dem som skaffar barn i 20-årsåldern men märks även för dem utan barn.

För dem som hunnit få barn när de är drygt 20 år tjänar män i genomsnitt dubbelt så mycket som kvinnor. Bland lite äldre föräldrar är skillnaderna i inkomst från arbete mindre, men ännu vid 39 års ålder tjänar mammor omkring 30 procent mindre än pappor. Föräldraskap har därmed stora effekter på kvinnors och mäns inkomster från förvärvsarbete. Mammor tjänar mindre än kvinnor utan barn upp till 36 års ålder, men pappor tjänar mer än män utan barn i alla åldrar.

Förvärvsinkomst per ålder, kvinnor och män, 2023*

*Pensionsgrundande inkomster från förvärvsarbete, exklusive socialförsäkringar. Observera att det är stora skillnader i hur många som tillhör gruppen med barn i olika åldrar. Till exempel har 14 procent av kvinnorna och 6 procent av männen barn vid 25 års ålder. Motsvarande siffror vid 39 års ålder är 80 procent av kvinnorna och 67 procent av männen.

1 På tal om kvinnor och män, SCB.

2 Employment and activity by sex and age, Eurostat.

” Mammor tjänar som grupp mindre än kvinnor utan barn upp till omkring 36 års ålder, men pappor tjänar mer än män utan barn i alla åldrar.

Förutom löneskillnader beror skillnaderna i inkomst på att kvinnor oftare arbetar deltid. Det beror i sin tur till stor del på att de generellt ägnar mer tid än män åt obetalt arbete: att laga mat, städa och åt omsorg om de egna barnen.³ Kvinnor upplever även oftare stress för att de har för mycket att göra, och skillnaden är störst för personer som har barn.⁴

Kvinnor lider oftare än män av olika typer av psykisk ohälsa. Könsskillnaderna uppstår redan i skolåldern: 53 procent av flickorna mellan 12 och 18 år känner sig stressade på grund av läxor i grund- och gymnasieskolan mot 27 procent av pojkarna.⁵

År 2024 uppgav 75 procent av kvinnorna mellan 16 och 29 år att de kände oro, ångslan eller ångest, vilket är betydligt fler än de 45 procent av männen som känner det.⁶ Utskrivningen av antidepressiva läkemedel är också dubbelt så hög för kvinnor som för män i åldrarna 15 till 39 år.⁷ I samma åldersgrupp är det nästan tre gånger vanligare för kvinnor att få diagnosen anpassningsstörningar och reaktioner på svår stress än för män.⁸ Sett över de senaste tio åren har ökningen av alla de här indikationerna på psykisk ohälsa varit högre för kvinnor än för män.

De senaste tio åren har barnafödandet minskat i alla åldrar upp till 40 år.⁹ Om utvecklingen fortsätter skulle den kunna minska kvinnors dubbla arbetsbörda, samtidigt som den skulle föra med sig stora samhällskostnader. Ingen vet ännu säkert varför barnafödandet minskar. En möjlig bidragande orsak är att det blivit betydligt dyrare att bo under de senaste årtiondena. På 2020-talet har ett enfamiljshus i genomsnitt kostat mer än åtta årslöner att köpa, mot fyra årslöner i slutet av 1990-talet.¹⁰ Allt färre personer under 40 år bor i småhus och fler i bostadsrätt.¹¹ Dagens vuxna under 40 bor alltså både mindre och dyrare än vad deras föräldrar gjorde i motsvarande ålder.

I resterande delar av analysen redogör vi för de ersättningar som vi klassificerat som livscykelomfördelning, de som täcker inkomstbortfall när man tillfälligt inte kan jobba och de som erbjuder grundtrygghet.

Stora könsskillnader för livscykelomfördelning ersättningar, främst inom barnbidrag och föräldrapenning

De livscykelomfördelning ersättningarna riktar sig till barnfamiljer, och kvinnor får mer sådan ersättning som män. Upp till 35 år får kvinnor mer än dubbelt så mycket föräldrapenning som män. Därefter beror skillnaderna mer på att kvinnor får mer barnbidrag. Kvinnor får även klart

” De senaste tio åren har barnafödandet minskat i alla åldrar upp till 40 år. Denna utveckling skulle, om den fortsätter, kunna minska kvinnors dubbla arbetsbörda. Samtidigt skulle den kunna föra med sig stora samhällskostnader.

Ersättningar för livscykelomfördelning

Föräldrapenning:
för den som avstår från arbete för att ta hand om barn.

Barnbidrag:
för vårdnadshavare som har barn.

Tillfällig föräldrapenning:
främst för den som behöver avstå från arbete för att ta hand om sjukt barn.

Underhållsstöd:
för den av två särlevande föräldrar som bor med barnet.

Bostadsbidrag:
ett stöd för barnfamiljer och ungdomshushåll med låga inkomster.

3 Enligt SCB (På tal om kvinnor och män) är skillnaderna mindre i yngre åldrar.

4 På tal om kvinnor och män, SCB.

5 På tal om kvinnor och män, SCB.

6 Resultat från nationella folkhälsoenkäten, Folkhälsomyndigheten.

7 Statistik över läkemedel som hämtats ut mot recept på apotek, Socialstyrelsen.

8 Statistik över huvuddiagnoser från Socialstyrelsens patientregister.

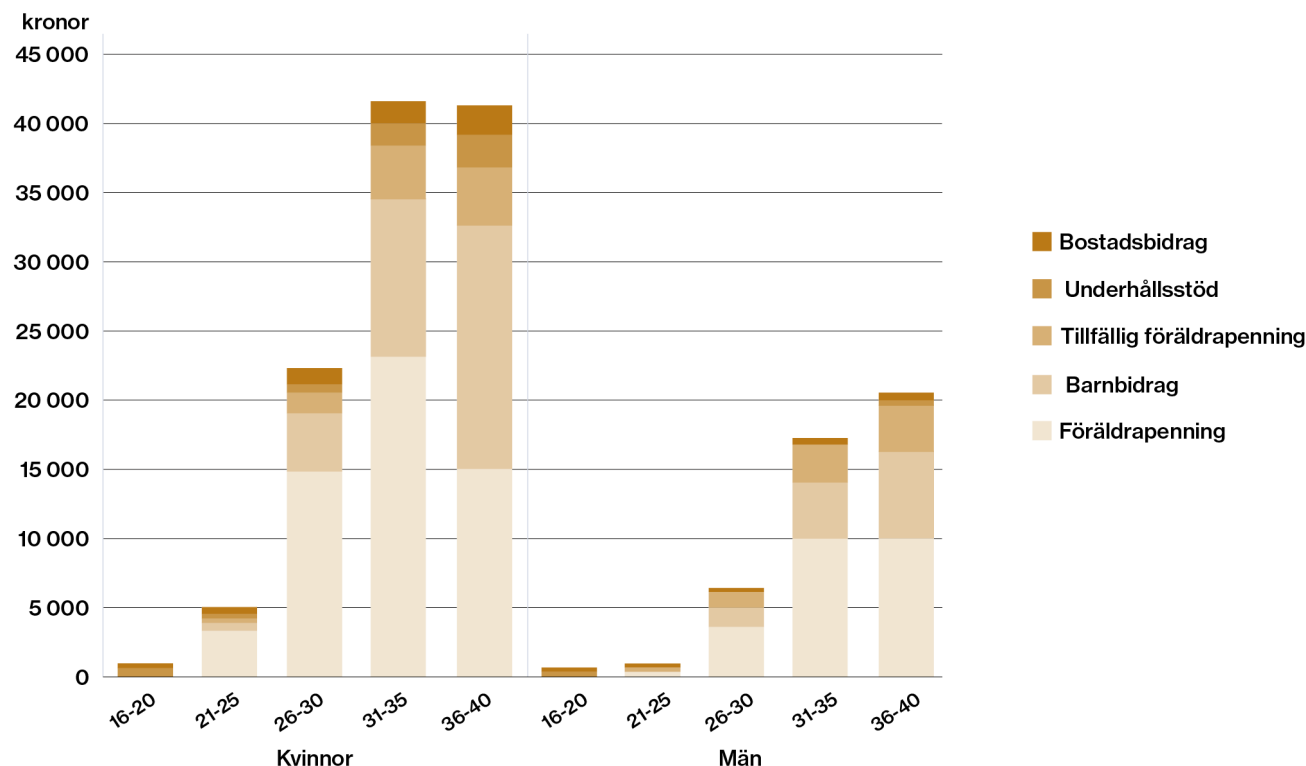
9 Fruktsamhetstal per 1 000 kvinnor, SCB.

10 Fastighetsprisstatistik för småhus, SCB.

11 Antal personer efter boendeform, SCB.

mer bostadsbidrag och underhållstöd, men beloppen är inte lika höga som för föräldrapenning och barnbidrag. Skillnaderna mellan män och kvinnor är ganska små för tillfällig föräldrapenning, där till exempel vab ingår, även om kvinnor tar ut något mer än män.

Genomsnittligt utbetalt belopp av livscykelomfördelade ersättningar, 2024

Sjukpenningen är den vanligaste ersättningen för inkomstbortfall, och kvinnor får dubbelt så mycket som män

Av de ersättningar som ger inkomsttrygghet är sjukpenning den klart vanligaste, och utbetalningarna ökar med ålder för både kvinnor och män. Men de ökar i större utsträckning för kvinnor, och från 26 års ålder är utbetalningarna dubbelt så stora för kvinnor.

Stressrelaterade diagnoser och depressioner är vanliga orsaker till sjukskrivning. Kvinnor upp till 40 år blir sjukskrivna för dessa diagnoser tre gånger så ofta som män.¹² Sjukskrivningarna i dessa diagnoser har också tydligt ökat sedan 2020 för kvinnor i åldrarna 25 till 40 år. För yngre kvinnor, mellan 16 och 24 år, syns inte riktigt samma trend. Viktiga anledningar till sjukskrivningarna är både arbetsmiljöutmaningar i kvinno-dominerade yrken inom välfärdssektorn och att kvinnor betydligt mer än män vid sidan av förvärvsarbetet tar ansvar för obetalt arbete i och kring hushållet (Försäkringskassan, 2024b).

Inkomstrelaterad sjukersättning eller aktivitetsersättning och arbetsskade-ersättning är relativt ovanligt i åldrar under 40 och motsvarar små belopp.

Ersättningar för inkomsttrygghet

Sjukersättning och aktivitetsersättning:

för personer med långvarigt nedsatt arbetsförmåga men som har arbetat tidigare

Sjukpenning:

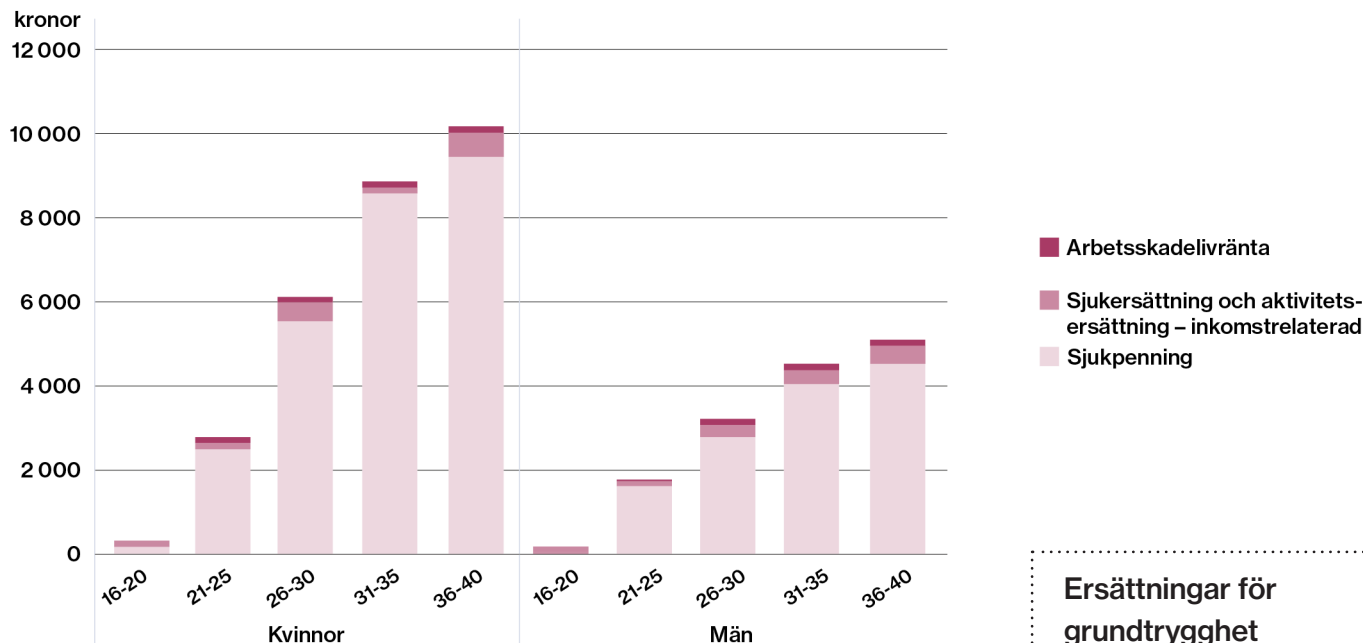
för personer som på grund av sjukdom har nedsatt arbetsförmåga

Arbetsskadelivränta:

för personer som på grund av arbetsskada har nedsatt arbetsförmåga

¹² Statistik inom området sjuk, Försäkringskassan.

Genomsnittligt utbetalt belopp av ersättningar för inkomsttrygghet, 2024

Grundskyddet är mer jämnt fördelat mellan kvinnor och män

Den sista kategorin av ersättningar vi fördjupar oss i är sådana som ger grundtrygghet till grupper som under lång tid behöver stöd för att komma upp i en tillräcklig inkomstnivå, eller som förbättrar ekonomiska förutsättningar för föräldrar till barn med funktionsnedsättning. De största utbetalningarna kommer från garantiersättning inom sjukersättning, aktivitetsersättning, bostadstillägg och omvårdnadsbidrag (se faktaruta). Mellan 21 och 30 år får män totalt något mer ersättning för grundtrygghet än kvinnor, därefter får kvinnor något mer än män.

Män får något mer garantiersättning inom sjukersättning, aktivitetsersättning och bostadstillägg än kvinnor i alla åldersgrupper upp till 40 år. Det beror på att det är vanligare att män diagnostiseras med funktionsnedsättningar än kvinnor. Kvinnor i alla åldrar upp till 40 år får däremot mer omvårdnadsbidrag än män. I åldersgruppen 36–40 år får kvinnorna sex gånger så mycket omvårdnadsbidrag som männen.¹³

Män får alltså mer ersättning än kvinnor för de ersättningar som ger den enskilde individen grundskydd. Kvinnor får däremot mer ersättning som ger ett skydd när man tar hand om barn.

Ersättningar för grundtrygghet

Sjukersättning och aktivitetsersättning – garantiersättning: för personer med långvarigt nedsatt arbetsförmåga, vilka aldrig arbetat eller endast haft låga inkomster.

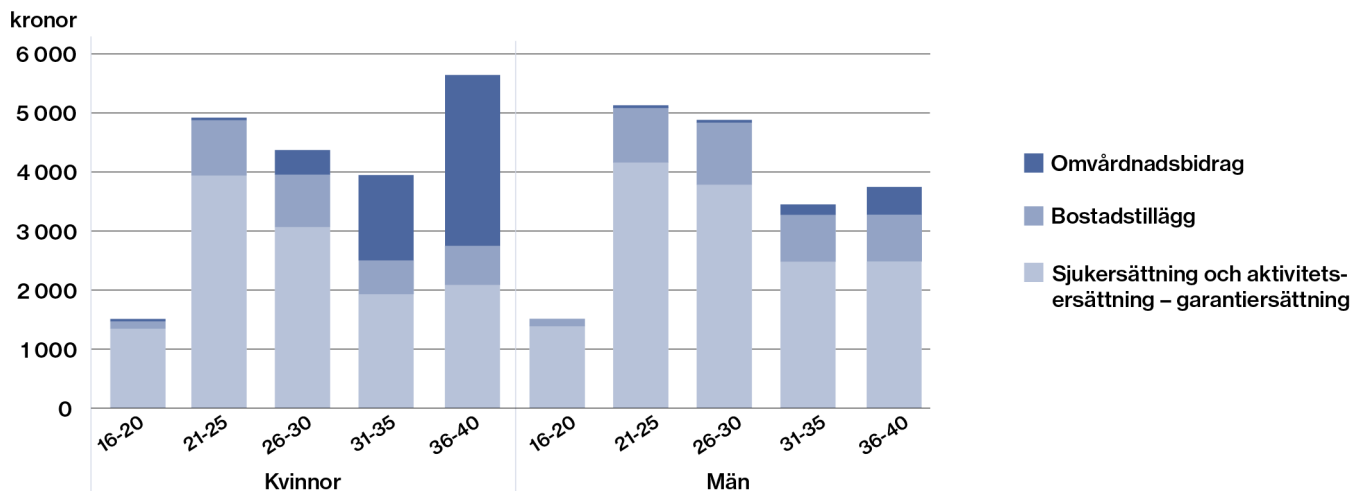
Bostadstillägg: för personer med aktivitets- eller sjukersättning som har kostnader för sitt boende.

Omvårdnadsbidrag: för föräldrar till barn med funktionsnedsättning, för den extra omvårdnad och tillsyn som barnet behöver jämfört med barn utan funktionsnedsättning.

För vissa av dessa barn kan det antas finnas en nedsatt arbetsförmåga i någon omfattning hela livet. Vi har därför placerat bidraget under grundtrygghet. Men eftersom det endast omfattar barns behov av omvårdnad och tillsyn till följd av funktionsnedsättning, hade den även kunnat kategoriseras som livscykelomfördelning.

¹³ I yngre åldrar är de relativa skillnaderna ännu större, men beloppen är mindre.

Genomsnittligt utbetalt belopp av ersättningar för grundtrygghet, 2024

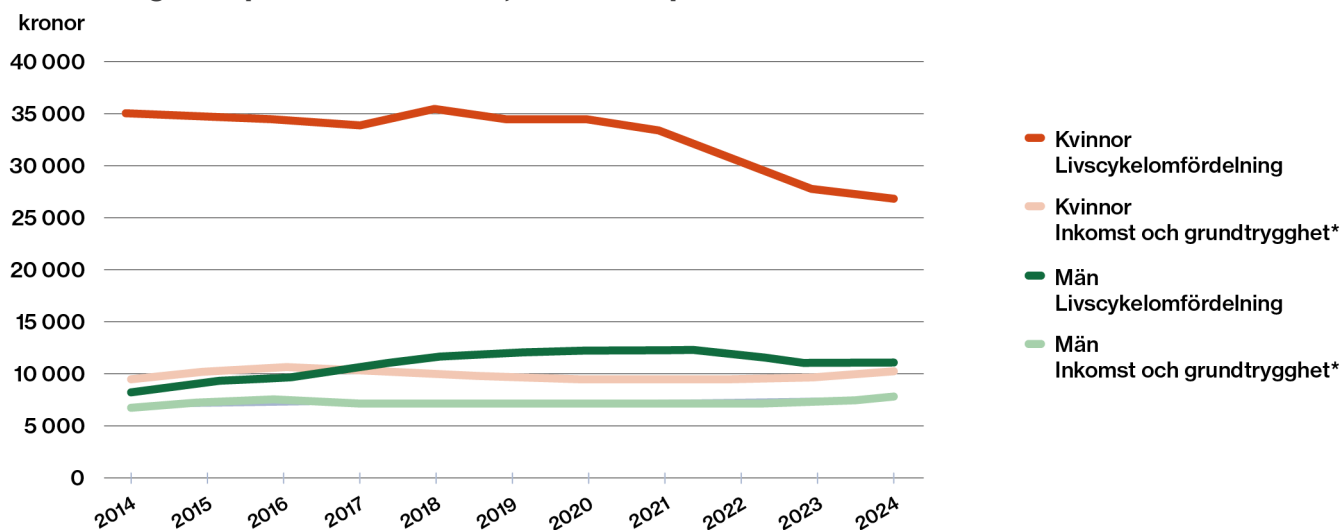
Socialförsäkringarna omfördelar inkomster från män till kvinnor, men skillnaderna minskar

Kvinnor mellan 30 och 40 år är alltså en grupp som får relativt mycket ersättning från socialförsäkringen. Eftersom ersättningarna finansieras med skatter och sociala avgifter bidrar de till att omfördela inkomster från män till kvinnor. Denna omfördelning har dock minskat de senaste tio åren. Ersättning till kvinnor som är upp till 40 år har nämligen minskat sedan 2014, medan den har ökat till män i samma ålder.

Det beror främst på att uttaget av barnbidrag numera är betydligt mer jämt fördelat mellan könen än vad det var 2014, eftersom det tidigare betalades bara till mamman i sammanboende föräldrapar. Sedan 2021 har dessutom skillnaderna minskat i hur mycket föräldrapenning som Försäkringskassan betalar ut. Det beror främst på att barnafödandet har minskat, inte att föräldrar tar ut kortare föräldraledighet.

” Dessutom har skillnaderna minskat i utbetald föräldrapenning sedan 2021. Det beror främst på att barnafödandet har minskat, inte att föräldrar tar ut kortare föräldraledighet.

Utbetalningar till personer 19–40 år, i 2024 års priser

* Omvårdnadsbidrag är inte inkluderat i denna figur eftersom ersättningen inte har funnits under hela perioden.

De viktigaste resultaten av vår analys

- I genomsnitt har en kvinna som fyller 40 år fått dubbelt så mycket ersättning från socialförsäkringen som en man.
- Skillnaderna mellan kvinnor och män är som störst för ersättningar som har som syfte att fördela inkomst över livsrytmen och ersättningar som ska täcka inkomstbortfall när man tillfälligt inte kan jobba.
- Ersättningar som ger en grundtrygghet är mer jämnt fördelade mellan könen.
- Att kvinnor upp till 40 år nyttjar socialförsäkringen i högre utsträckning än män beror på skillnader i livsvillkor. Kvinnor utbildar sig längre och är lika ofta sysselsatta som män, men tjänar trots det mindre. De har oftare ett förvärvsarbete med sämre arbetsmiljö och tar ett större ansvar för obetalt arbete i hemmet.
- Summan av utbetalningar från socialförsäkringen till kvinnor har minskat sedan 2014. Det beror främst på att det blivit vanligare att barnbidraget delas lika.

Författare

Per Jansson
Analytiker, Försäkringskassan

Presstjänst
010-116 98 88

Jon Dutrieux
Analytiker, Försäkringskassan

Så här har vi räknat

I analysen har vi studerat de elva ersättningar inom socialförsäkringen som har de största totala utbetalda beloppen från Försäkringskassan, och som syftar till att stärka personens eller hushållets inkomster. Assistansersättning och tandvårdsstöd är inte en del av analysen, eftersom dessa syftar till att subventionera vissa välfärdstjänster och inte att stärka inkomster.

Ersättningarna har kategoriserats efter syfte (se faktaruta på sid 1). Ersättningarna kan kategoriseras på andra sätt, till exempel mellan försäkringar och bidrag.

Aktivitetsersättning och sjukersättning delas upp efter garanti- respektive inkomstrelaterad ersättning.

Ersättningar som ingår i analysen:

Sjukpenning, aktivitetsersättning och sjukersättning, föräldrapenning, barnbidrag, tillfällig föräldrapenning, bostadstillägg för mottagare av aktivitets- och sjukersättning, omvårdnadsbidrag, bostadsbidrag, underhållsstöd, arbetsskadelivränta.

Källor och mer att läsa

[Employment and activity by sex and age](#)

Eurostat

[Nationella folkhälsoenkäten, självrapporterad psykisk ohälsa](#)

Folkhälsomyndigheten

[Socialförsäkringen i siffror 2024](#)

Försäkringskassan

[Psykisk ohälsa i dagens arbetsliv. Lägesrapport 2024:1](#)

Försäkringskassan

[Fruktsamhetstal per 1 000 kvinnor](#)

Befolkningsstatistik, SCB

[Fastighetsprisstatistik för småhus](#)

Fastighetspriser och lagfarter, SCB

[Antal personer efter boendeform](#)

Hushållens boende, SCB

[På tal om kvinnor och män.](#)

[Lathund om jämställdhet 2024](#)

SCB

[Statistikdatabas för läkemedel](#)

Socialstyrelsen

[Statistikdatabas för diagnoser](#)

Socialstyrelsen

